جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۇ قۇرىلىسىنداعى الدىمەن اتقارۇ رايونىنا، ۇلگى كورسەتۇ رايونىنا اينالۇعا قۇلشىنۇ كەرەك

(باسى 1 ـ بەتتە)

شيۇك ـ ان جاڭا رايونى جوقتان بارلىققا كەلۇگە، جوبادان ناقتى كورىنىسكە اينالۇعا دەيىن، جوعارى دەڭگەيلى وسىزامانداندىعان قالا ەڭسە كوتەرىپ كەلە جاتىپتى، كەرەمەت دەپ ايتۇعا كەلەدى".

قانشا السى ساپار شەككەنمىزبەن، نەلىكتەن اتتانعانىمىزدى ۇمىتپاۋىمىز كەرەك.

قازىرگى ۇاقىتتاعى تابىستان باستاپ اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاۋعا دەيىن اڭگىمەلەگەن باس شۇجي شي جينپيڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: "شيۇك ـ ان جاڭا رايونىنىڭ، اۋەلى، بەيجيڭنىڭ استانالىق ەمەس فۇنكتسيالارىن سەيلتۇدى شوعىرلى ۇستىنە العان جەر بولۇ يقۇاتىن ايقىنداۋ ـــ شيۇك ـ ان جاڭا رايونىن قۇرۇدىڭ العاشقى ماقساتى مەن بورىشى".

باستاپتا قالاي ۇيعارىم جاسالدى؟

باس شۇجي بىلاي دەپ ەسكە الدى: "بەيجيڭ قالاسىنىڭ جالپى جان سانى 1 ـ 2 جىل ىشىندە قالانىڭ كوتەرىمدىلىك قۇاتىنىڭ 'شىرقاۋ شەگىنە' جەتەدى. استانا، ەڭ الدىمەن، ساياسي ورتالىق، 'قويىرتپاق' ەمەس، 'تار كوشە ىشىندە زاۋود قۇرۇعا'، 'جايما ەكونوميكاسىمەن' اينالىسۇعا بولمايدى. شيۇك ـ ان جاڭا رايونى بەيجيڭنىڭ استانالىق ەمەس فۇنكتسيالارىن سەيلتۇ ۇشىن قۇرىلعان، جاي عانا ۇبىر جاڭا رايوندى، ۇبىر جاڭا قالانى سالا سالۇ ۇشىن بولماعان، وسى ورىن تۇراقتاندىرۇىن، ۇسوزسىز، انىق ۇبلۇىمىز كەرەك".

5 ـ ايدىڭ 10 ـ كۇنى تۇستەن بۇرىن باس شۇجي شي جينپيڭ شيۇك ـ ان جاڭا رايونىنداعى جۇمىس باستاعان اۋماقتىڭ وزەكتى ورنىنا كەلدى. ۇش قاباتتى تەكشەگە شعىپ، كوز الدىنداعى مۇنارا كراندار قايشالىسپ قاربالاستىققا تۇسكەن كورىنىستەردى كوردى:

شيۇك ـ ان قالا ارالىق ۆوگزال قۇرىلىسى ۇتارتىپتى ىلگەرىلەتىلۇدە، حالقارالىق ساۋدا ورتالىعى سياقتى ۇتۇيىندى سايكەستى نىساندار بوي سوزۇدا، جۇڭگو جۇڭحۇا توبى شەكتى سەرىكتەستىگى باس شتابى بازاسى نىسانى سەگىز بۇرىشتى تۇلعا نوبايىندا العاشقى ادىمدا ايگىلەندى، جۇڭگو جاساندى سەرىك جەلىسى توبى شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ شيۇك ـ ان جاڭا رايونىنداعى باس شتاپ عيمارات ـ 2 ـ رەتكى قۇرىلىمدىق قۇرىلىس جۇرگىزۇ كەزەڭىنە ۇوتتى...

كەلەلى نەگىزدىك قۇرىلعى نىساندارىنىڭ جانە ۇتۇيىندى سەيلتۇ نىساندارىنىڭ جوباسى قۇرىلىسىنىڭ ايماق السى ۇساتتى بولاندىعىن كورگەن باس شۇجي ۇالسن ـ ۇالسن باسىن يزەدى.

ول جۇمىس باسىنداعى قۇرىلىسشىلارعا شىن نقلاسپەن بىلاي دەدى: "بۇل 100 جىلدا جولىقپايتىن تاريحي وراي، سىزدەر ماڭىزدى تاريحي مىندەت ارقالاپ وتىرسىزدار، قۇلشىنڭىزدار"!

اڭگىمە ماجلىستە بەيجيڭنىڭ استانالىق ەمەس فۇنكتسيالارىن سەيلتۇ سىندى "بۇيدانى" مىقتاپ يگەرۇ جونىندە ماجلىسكە قاتىناسقاندار الداعى جەردەگى ويلارىن ايتتى: تۇڭعىش توپتاعى سەيلتۇ نىسانىنىڭ قۇرىلىستارىن جەدەل ىلگەرىلەتپ، ورتالىق كاسىپورىندارى، جوعارى مەكتەپتەر، شيباحالار سىندى 2 ـ توپتاعى سەيلتۇ نىساندارىن قاتار ىلگەرىلەتۇ، سونىمەن بىرگە 3 ـ توپتا سەيلتۇ قزمەتى جوباسىن زەرتتەپ جاساۋ كەرەك.

باس شۇجي شي جينپيڭ مىناداي تالاپتى دا ايتىپ قويدى: "وزدەرىڭنىڭ قالاۋ ـ قالاماۋىڭا قاراپ وتىرماي، كوشرۇگە تيىستىلەرىن كوشرۇ كەرەك. 'قاعاز جۇزىندە سەيلتۇگە'، 'ۇتۇسىن وزگەرتپ كەرى قايتارۇعا'، كورىنىستە سەيلتپ، ناتيجەسىندە قايتىپ كەتۇىنە بولمايدى". بەيجيڭدە 2 ـ دارەجەلى ورىن قۇرۇ سياقتى تاسىلدەرمەن، ۇبىر جاعىنان، سەيلتۇگە، ۇبىر جاعىنان، تىڭنان ارتتىرۇعا تىپتەن بولمايدى".

زامانالىق ۇلى جوسپاردى كوزدەپ، ۇارى اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاي، جوبانى سوڭىنا دەيىن كەسكىندەۋ كەرەك، ۇارى سابىرلىلىق تانىتۇ، ۇلاستىرا كۇش سالا ىستەۋ كەرەك.

قزمەت تەكسەرۇ بارىسىندا شيۇك ـ انداعى كادر، بۇقارانىڭ الدىندا باس شۇجي شي جينپيڭ شىندىققا جۇگىنىپ، ناعىن ايتتى: "شيۇك ـ ان جاڭا رايونىن قۇرۇ ـــ زامانالىق ۇلى جوسپار، ۇزاق ۇاقىت ەڭبەك ەتۇگە تۇرا كەلەدى، ۇشقالاقتىق ىستەۋگە دە، كۇتپ وتىرۇعا دا، يەك سۇيەۋگە دە، الاقان جايۇعا دا بولمايدى، ۇسوز جوق، تابانداىلىقپەن قۇلشىنۇ، قاجىرلىلىقپەن قۇلشىنۇ كەرەك".

اڭگىمە ماجلىستە قاتىستى جاقتاردىڭ جاۋاپتى جولداستاردىڭ الدىندا باس شۇجي شي جينپيڭ بيىكتە تۇرىپ، السقا كوز جىبەردى: "شيۇك ـ ان جاڭا رايونىن قۇرۇ بىرەر كۇندىك ۇىس ەمەس، قازىر بارلىعىن ىستەتپ تاۋىسپاي، بوستىق، مۇمكىندىك قالدىرىپ، ۇزاق ۇاقىتتىق جوبا ۇۇشىن نىسان، جەر قالدىرۇ كەرەك. لايىقتى الدا ۇجۇرۇ كەرەك، الايدا تىم الدا جۇرۇگە بولمايدى، سالىنىپ بىتكەن نىساندارداڭ ىستەتىلمەي ىسراپ بولۇىنان ساقتانۇ كەرەك. كەيبىرىن جاپپاي اتقارۇ، كەيبىرىن ىڭعايىنا قاراي جۇرگىزۇ كەرەك، كەيبىرىن داۋرەمەن بىرگە العا ىلگەرىلەتۇ كەرەك، ناتيجە شعارۇعا اسىعۇعا دا بولمايدى، ەشقانداي ۇىس تىندىرماۋعا دا بولمايدى".

حالىق قالاسى، باقىت قالاسى

شيۇك ـ ان جاڭا رايونىن قۇرۇ بارىسىندا باس شۇجي وسى اراداعى بۇقارانى ۇارداىىم ەسكە الىپ تۇردى.

"مەن بىرنەشە جىلدىڭ الدىندا شيۇك ـ انعا كەلگەمىن، تاعى دا وسى جەردىڭ قامىن جەپ كەلەمىن. اسىرەسە، بۇقارانى قايتا كوشرۇ نەشە 100 مىڭ ادامعا سايادى، ولاردىڭ قازىرگى تۇرمىسىنىڭ قالاي ەكەندىگىن كورگەم كەلەدى".

رۇڭدۇك اۋماعى نانۇىنىڭ الەۋمەتتىك اۋماعىنا انشين، رۇڭچىڭ ەكى اۋدان بۇقاراسىنان 5000نان استام ادام قايتا كوشىرىلىپ ورنالاستىرىلدى. 5 ـ ايدىڭ 10 ـ كۇنى تۇستەن بۇرىن باس شۇجي شي جينپيڭ وسى اراعا كەلىپ كوپشىلىككە اماندىستى.

پارتيا مۇشەلەرى مەن بۇقاراعا قزمەت ەتۇ ورتالىعىنا بارعاندا ۇبىر كارىانىڭ تەرەزەدە جۇمىس ۇبىتىرىپ جاتقاندىعىن كورگەن باس شۇجي جانىنا بارىپ ونىمەن شۇيىركەلەستى: "قازىرگى تۇرمىسىڭ قالاي؟ كىرىسىڭ قانشا"؟

"جۇبايىم ەكەۋىمىزدىڭ ۇبىر ايلىق كىرىسىمىز 4000 يۇانعا تايايدى".

"بۇل قاندايى كىرىس"؟ ـ دەپ سۇرادى باس شۇجي.

"زەينەتاقى".

"باسقا كىرىستەرىڭىز بار ما"؟ ـ دەپ قۇارلاي سۇرادى باس شۇجي.

"اسكەر بولعانمىن، تاعى ۇبىراز قوسىمشا قاراجاتىم بار".

"جەتە مە"؟ ـ دەپ تاعى سۇرادى باس شۇجي.

"جەتەدى، اسپ تا قالادى"، ـ دەدى كارىا كۇلىپ، ـ "قازىر قايتا كوشىرىلگەن ۇيگە كوشىپ كىردىك، تۇرعىن ۇيدەن قىسىلمايمىز، تاماققا قانشا كەتەدى دەيسىز".

باس شۇجي كۇلدى.

قارتايعاندا كۇتىمدەلەتىن ورىن بولۇعا كوڭىل ۇبولدى، كەيىر كىيىم، شەر اس، تۇرعىن ۇۇي، ۇجۇرىس ـ تۇرىستى ەسىنەن شعارمادى.

تۇسكە تاياعاندا الەۋمەتتىك اۋماق اسحانا ساندا بىرنەشە كارىا تاماقتانىپ وتىر ەكەن، باس شۇجيدى كورگەندە ولار جاپا ـ تارماعاي ورىندارىنان تۇرىپ امانداستى.

دامدەپ بىقتىرىلعان تابان بالىق، بۇرشاق ىرىمشىگى قوسىپ اسىلعان ەت، پامىدور قوسىپ قۇرىلعان جۇمىرتقا، قىزارتىپ قۇرىلعان چىيەزى ... باس شۇجي كارىالاردىڭ اس تاباقتارىنا قاراپ تۇرىپ: "بۇل اراداعى قۇرماشتاردىڭ ۇتۇرى از ەمەس ەكەن ۇا"! ـ دەدى.

"حالىق قالاسى" ۇستانىمى "باقىت قالاسىنىڭ" كورىنىسىن ايشقتادى.

الەۋمەتتىك اۋماق تۇرعىنى لي جيڭحى ۇاسلى رۇڭچىڭ اۋدانى لياڭماتاي قالاشعى شيليجيايىڭ قىستاعىنىڭ ادامى بولاتىن، 2021 ـ جىلى 11 ـ ايدا جاڭا قونىسقا كوشىپ كىرگەن.

ونىڭ وتباسىنداعىلار باس شۇجي شي جينپيڭدى ۇيلەرىنە قارسى الىپ كىرگىزدى. 140 شارشى مەترلىك ۇلكەن ۇۇي كەڭ دە جارىق ەكەن، ۇۇي جيھازدارى دا، ۇۇي ەلەكتر جابدىقتارى دا شىنت جاڭا، جايناپ تۇر، تامعا ۇلكەن "福" ۇاربى ىلىنىپتى.

"سىزدەردىڭ قازىرگى ۇيلەرىڭىزدىڭ شارت ـ جاعدايى، شىنىمەن، جاقسى ەكەن"، ـ دەدى باس شۇجي تاماشالاي ۇجۇرىپ ۇسۇينىپ ۇبلدىرىپ.

"ۇا"! لي جيڭحىنىڭ ۇيىندەگىلەر ۇۇي ىشىندەگىلەردىڭ ۇبىر توپتىق سۇرەتىن الىپ شعىپ، "بۇل ۇبىزدىڭ ۇيدەگىلەردىڭ بۇرىنعى ەسكى ۇيدە تۇسكەن سۇرەتى، قازىرگى ۇۇيمىز بۇرىنعى بىرىنشى ۇۇيىمىز ەمەس، ۇۇيدەن الدەقايدا جاقسى".

باس شۇجي باسىن يزەپ: "جاڭا رايوندىعى قايتا كوشىرىلگەن بۇقارا الدىمەن ورنالاسۇ كەرەك، تىنىش ۇومىر بولاندا عانا، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىرۇگە بولادى، ورىنقاندا عانا، زور دامۇ بولادى. شيۇك ـ ان جاڭا رايونىن جاپپاي اشۇدا، قاۇىرت دامىتۇدا الدا وراي ەرەكشە كوپ، ۇسوزسىز، قايتا كوشىرىلگەندەردىڭ تىنىش ۇومىرى مەن شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىرۇىن ويداعىداي ۇتۇيىلىستىرۇ كەرەك"، ـ دەدى.

لي جيڭحىنىڭ قىزى لي زىحان بىيل تولىق ورتانىڭ 2 ـ جىلدىعىندا وقيدى. ول باس شۇجيگە شيۇك ـ ان جاڭا رايونى قۇرىلعانىنان كەيىن، بەيجيڭدەگى ورتا مەكتەپ باستقتارىنىڭ كەلگەندىگىن، وقتۇشىلارىنىڭ كەلگەندىگىن، بۇگىنگى تاڭدا ۇۇيدىڭ جانىنان ـ اق ساپالى وقۇ ـ اعارتۇ بايلىعىنان يگىلىكتەنە العاندىعىن ايتتى.

باس شۇجي: "كەلەر جىلى جوعارى مەكتەپكە ەمتيحان تاپسىرعالى وتىر ەكەنسىڭ، نەندەي مۇراتىڭ بار"؟ ـ دەپ سۇرادى.

"مەدىتسينا ۇيرەنسەم دەيمىن. داشۇە بىتىرگەننەن كەيىن، ۇسوزسىز، جاڭا رايونعا قايتىپ كەلىپ، مەكەنىمە ۇلەس قوسامىن".

باس شۇجي وعان سۇينە قاراپ: "جارايسىڭ! سەندەر ـــ وسى ۇرپاق ەمەلەكتىمىز وسىزامانداۋعا قادام تاستاۋدا، ودان ۇلتتىڭ گۇلدەنۇىن جۇزەگە اسىرۇدا ۇۇمىت ارتاتىن ۇرپاقسىڭدار. شيۇك ـ ان دەگەن بۇل جەر بولاشاقتا بۇكىل جۇڭگونىڭ ۇلگىسىنە اينالادى، مىڭ جىلدىق قالا ۇۇشىن ۇزاق ۇاقىت ەڭبەك ۇسىڭىرۇ كەرەك، الەعاشقى باستامانىڭ ۇوزى ەڭ جوعارى. جاستار ىنتالى بولادى، تۇعان جەرگە ماحاباتى بولادى، وقۇ بىتىرگەننەن كەيىن قايتىپ كەلىپ، تۇعان مەكەندى يگىلىككە كەنەلتىڭدەر، ۇسوزسىز، ۇىرى ۇس تىندىرا الاسىڭدار"!

اتتانىردا تۇرعىندار جاپا ـ تارماعاي الەۋمەتتىك اۋماق الاڭىنا كەلىپ، باس شۇجيمەن قوشتاستى.

نقلاستى بۇقاراعا قاراپ تۇرىپ، باس شۇجي شي جينپيڭ تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىكپەن: "مەن حەبەيدە قزمەت ىستەگەنمىن، حەبەيگە سۇيىسپەنشىلىگىم بار. بۇل اراداعى بۇقارانىڭ تۇرمىسىنىڭ جاقسى ەكەندىگىن كورىپ، مەن ەرەكشە قۇاندىم! بۇل مەنىڭ جىڭدىيدا اۋداندىق پارتكوم شۇجيى بولعانداعى ارمانىم ەدى"، ـ دەدى.

جەرگىلىكتى حالىق بۇقاراسىنىڭ تىنىش ۇومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىرۇىنە كوڭىل ۇبولدى، ونان دا ماڭىزدىسى، بولاشاقتاعى ۇرپاقتاردىڭ جالىنداپ شارىقتاۋىنا كوڭىل ۇبولدى.

1985 ـ جىلى جىڭدىيدا اۋداندىق پارتكوم شۇجيى مىندەتىنەن بوساۋ الدىندا تۇرعان شي جينپيڭ جازۇشى سۇن ليدىڭ قالامىنداعى، كينو «بالا اسكەر جاڭ گاداعى» بايىاڭدياندى كورە كەتپەك بولدى.

5 ـ ايدىڭ 10 ـ كۇنى تۇستەن كەيىنگى اڭگىمە ماجلىستە باس شۇجي شي جينپيڭ وسى كەشىرمەسىن ەسكە الىپ: "جىڭدىيدا 3 جىل قزمەت ىستەگەندە بارماپپىن. ۇبىز جيپ اۆتوكولىگىمەن بەيجيڭگە قايتقاندا بارىپ كورە كەتۇدى ويلادىق. انشين اۋدانىنان وتكەندە جەرگىلىكتى اۋىلداستارىدان جول سۇرادىق. اۋىلداستار 'كورمەي ـ اق قويىڭدار، سۇ تارتىلىپ قالعان، ەشتەڭە دە جوق' دەدى. مۇنى ەستىپ سۇىنىپ قالدىق"، ـ دەدى.

2017 ـ جىلى باس شۇجي شي جينپيڭ شيۇك ـ اندا قزمەت تەكسەرگەندە بايىاڭدياندى تۇڭعىش رەت كوردى. ول شيۇك ـ ان جاڭا رايونىنىڭ ورنىن وسى اراداندا تاڭداۋعا بەل بايلادى، مۇندا بايىاڭدياندى ۇبۇلدىرۇدى ەمەس، قايتا بايىاڭدياندى قورعاۋدى ويلادى.

وسى رەت شيۇك ـ انعا كەلگەندە باس شۇجي شي جينپيڭ شيۇك ـ ان ۇماجلىس ـ كورمە ورتالىعندا بايىاڭدياننىڭ ەكولوگيالىق ورتاسىن وڭاۋ جونىندەگى بەينەەكراندا مالىمەت بەرۇدى جانە ناقتى ۇاقىتتاعى بەينەباقلاۋ كەسكىنىن كوردى.

ۇلكەن ەكراندا سۇ مەن اسپان ۇبىر تۇسكە ەنىپ، قۇستار قالقتاپ، قالا مەن كول ۇبىر ـ ۇبىرىن سۇيەنىش ەتكەن، بىرگە ۇومىر ۇسۇرىپ، توعسقان كوركەم كورىنىس جايىپ سالندى.

جەرگىلىكتى جاۋاپتى جولداس بىلاي دەپ تانىستىردى: كەڭ كولەمدى، جۇيەلى ەكولوگيالىق وڭاۋدان بايىاڭدياننىڭ سۇ ساپاسى ناشار V تۇردەن جاقساردى ۇارى III ۇتۇر ولشەمىن ساقتادى، كوك باس سۇقسىر ۇيرەك سياقتى باعالى قۇس ۇتۇرى وسىندا كوبەيە باستادى.

"شيۇك ـ ان جاڭا رايونىن قۇرۇعا بولا بايىاڭدياندى ويراندىعا بولمايدى، ەكەۋىن ۇبىر ـ بىرىنە سايكەستىرۇ كەرەك، استە ۇبىر ـ بىرىنە قارسى قويۇعا بولمايدى". باس شۇجي شي جينپيڭ شىن نقلاسپەن بىلاي دەدى: "قازىر بايىاڭدياننىڭ ەكولوگياسى بىرتىندەپ قالپىنا كەلدى، ەرەكشە قورعاپ، ايرىقشا قاستەرلەپ، بايىاڭدياننىڭ جاڭا رايون حالقىن ماڭگى باقىتقا كەنەلتۇىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك".

سايكەستى دامۇ، جاڭالىق اشا دامۇ

بەيجيڭ ـ تيانجين ـ حەبەي سايكەستى دامىعان 9 جىلدا سۇبەلى ناتيجە تىزىمدەگىن تاپسىردى. 2022 ـ جىلى 3 جەردىڭ ەكونوميكاسىنىڭ جالپى مولشەرى 10 تريللیون يۇاننان استى.

"امالىات پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ بەيجيڭ ـ تيانجين ـ حەبەي سياقتى كەلەلى وڭىرلەردى دامىتۇ جونىندەگى ستراتەگياسىنىڭ ەلمىزدىڭ جاڭا داۋىرىندەگى جوعارى ساپالى دامۇ سۇرانىسىنا ۇيلەسەتىندىگىن، جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۇ قۇرىلىسىن ىلگەرىلەتۇدىڭ ۇونەمدى جولى ەكەندىگىن دالەلدەدى"، ـ دەدى باس شۇجي شي جينپيڭ 5 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن اشىلعان بەيجيڭ ـ تيانجين ـ حەبەيدىڭ سايكەستى دامۇىن تەكسەرىلەي ىلگەرىلەتۇ اڭگىمە ماجلىسىندە.

جاڭا تاريحي باستامادا تۇرىپ، بەيجيڭ ـ تيانجين ـ حەبەيدىڭ سايكەستى دامۇىنىڭ ۇزدىكسىز تىڭ بەلەسكە كوتەرىلۇىن قالاي ىلگەرىلەتۇ كەرەك؟

وسىنداي تولعانىسپەن اڭگىمە ماجلىستەن ىلگەرى باس شۇجي ىلگەرىندى ـ كەيىندى حەبەيدىڭ ساڭجوۇ، شىجياجۇاڭ سياقتى جەرلەرىنە بارىپ، ەگىس اتىزىن، پورتتى، عىلمي زەرتتەۇ ورنىن، ونەركاسىپ باقشا رايونىن تەكسەرىلەي ارالاپ، سول جەردىڭ ۇزىندە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۇ جۇرگىزىپ، ستراتەگياليق تۇرعىدان جوعارى دەڭگەيلى جوبا جاساپ، ۇلى جوبا كەسكىندەدى.

جاز باسى، ساڭجوۇ قالاسىنا قاراستى حۇاڭحۇا قالاسى جيۇچىڭ قالاشعى شيانجۇاڭ اۋماعىندا سالقىن سامال ەسىپ، ۇبيداي اتىزى تولقىپ تۇر. باسقا جەرلەردەن پارقى مۇنداعى ۇبيداي سورتاڭ جەرگە ەگىلگەن.

5 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى تۇستەن بۇرىن باس شۇجي شي جينپيڭ وسى اراعا ارناۋلى كەلىپ، شىجعان دىستقا قاراماستان، ەگىس اتىزدارىنا بارىپ، ۇشول ـ سورتاڭ جەردەگى ۇبيداي ەگىمشىلىگىن جالپىلاستىرۇ جانە كاسىپ سالالاندىرۇ جاعدايىن تەكسەردى.

ساڭجوۇ قالاسى بوحاي تەڭىزىنىڭ جاعالاۋىنا ورنالاسقان، توپىراعىنىڭ سورتاڭدانۇ دارەجەسى جوعارى، قىرۇار ورتا، تومەن ۇتۇسمەدى اتىزدار جانە سورتاڭ يەن جەرلەر بار. سوڭعى جىلدارى سورعا ۇتىزىمدى، دەرت ـ دەربەزگە قارسىلىعى كۇشتى ۇبيداي ۇتۇرىن جەتىلدىرىپ، ۇوندىرۇ، ەگۇ تەحنيكاسىن جاقسارتۇ ارقىلى سورتاڭ جەرلەر بىرتىندەپ "ۇلكەن استىق قامباسىنا" اينالدى.

تاقتا قىرىنىڭ شەتىندەگى ۇزىن ۇستەلگە تۇرلىشە سورتتاعى ۇشول ـ سورتاڭ جەرگە ەگىلەتىن ۇبيداي تۇقمى، سوندايى ـ اق شي كەسپە، ۇن، ورنەكتى قامىر، ساپ ۇبيداي بولكاسى سياقتىلار ۇتىزىلىپتى. باس شۇجي دەن قويا كورگەننەن كەيىن: "ۇشول ـ سورتاڭ جەردەگى ۇبيدايدان جاسالعان ۇن تاعامدارىڭ دامىندە قانداي پارىق بولادى"؟ ـ دەپ سۇرادى.

"ادەتتەگى بيدايمەن سالىستىرعاندا، ۇشول ـ سورتاڭ جەردەگى ۇبيدايدان جاسالعان ۇن تاعامدارىڭ ۇبيداي ۇدامى ەداۋىر كۇشتى بولادى، سوزىلعىشتىعى جاقسى بولىپ، ەرەكشە قارسى الىنادى"، ـ دەدى اۋىل شارۇاشىلىعى تەحنيكتەرى.

شەتسز ـ شەكسىز ۇبيداي اتىزى جاسىل تەڭىز ىسپەتتى.

باس شۇجي اتىز باسىنا بارىپ، ەڭكەيىپ ۇبىر بۇدا ۇبيداي ماساعىن قولىنا الىپ، ۇشوپ وتاپ جاتقان دىقان ياڭ دۇڭجىننان نەشە مۇ ۇبيداي سالعانىن، مۇ باسىندىق ۇونىمىنىڭ قانشالىق ەكەندىگىن، ۇبيدايدىڭ ۇوسۇىنىڭ قاندايى ەكەندىگىن سۇرادى.

ياڭ دۇڭجين باس شۇجيگە: ۇوز وتباسىنىڭ 20 مۇ جەرگە ۇشول ـ سورتاڭ جەر ۇبيدايىن ەكەندىگىن، بىلتىرعى تازا كىرىسىنىڭ 6000 يۇاننىڭ ۇستىندە بولاندىعىن، بيىل اۋا رايى جاقسى بولعاندىقتان، مەجەمەن مۇ باسىنان 400 ـــ 500 جىڭ ۇونىم الا الاتىندىعىن ايتتى.

"بيىل مول ۇونىم الۇىڭا تىلەۋلەسپىن"! باس شۇجي باسىن يزەپ كەسەتپ جاۋاپ بەردى.

كەڭ كوسىلگەن ەگىنجايعا قاراپ، باس شۇجي تەرەڭ وي جۇگىرتتى: "بۇكىل ەلدە ۇبىر ميلليارد 500 ميلليون مۇ سورتاڭ جەر بار، مۇنىڭ ىشىندە 500 ميلليون مۇ جەرگە استىق ەگۇگە كەلەدى، ەگەر اشپ پايدالانۇعا كەلسە، ەلىمىزدىڭ ەگىستىك جەر كولەمىن ۇلعايتۇ، مەملەكەتتىڭ استىق جاۋىپسىزدىعىن قورعاۋ جونىنەن اسا ماڭىزدى ۇمان الار ەدى".

2021 ـ جىلى باس شۇجي شي جينپيڭ شاندۇڭنىڭ دۇڭيىڭىندەگى حۇاڭحى اتىراۋى اۋىل شارۇاشىلىعى جوعارى، جاڭا تەحنيكا كاسىپ سالاسىنان ۇلگى كورسەتۇ رايونىنا بارىپ، سورتاڭ جەرگە شدامدى داقىلداردى جەتىلدىرۇ جاعدايىنا ارناۋلى تەكسەرۇ جۇرگىزدى.

"الدىڭعى جولى سويا بۇرشاقتى، وسى جولى ۇبيدايدى كوردىم. سورتاڭ جەردەن كەشەندى پايدالانۇ ستراتەگياليق ماسەلە، ۇسوزسىز، ماڭىزدى ورىنعا قويۇ كەرەك. ەلىمىزدە تەڭىز جاعالاۋى وڭىرلەرىنەن تىس، شىعىس سولتۇستىكتەگى سۇڭنىن جازىعى، ىشكى موڭعۇلدىڭ حىتاۋ ۇوڭەرى، شينجياڭ ۇوڭىرى سياقتىلاردىڭ بارىندە كولەمدى سورتاڭ جەر بار. قازىرگى جەتىستىكتەر نەگىزىندە ونان ارى قۇلشىنىپ، سورتاڭ جەردەگى ەرەكشە اۋىل شارۇاشىلىعى سىندى ۇىرى ۇىستى ويداعىداي تىندىرۇ كەرەك".

پورت ـــ ەكونوميكانىڭ، قوعامنىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن جەبەيتىن ماڭىزدى قوزعالتقىش.

5 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن باس شۇجي شي جينپيڭ حۇاڭحۇا پورتىنىڭ كومىر پورت اۋماعى كەمەتۇراعىنا بارىپ قزمەت تەكسەرىپ، تەكسەرۇ ـ زەرتتەۇ جۇرگىزدى.

حۇاڭحۇا پورتى بوحاي تەڭىزىنىڭ يىننە ورنالاسقان، جاعراپيالىق ورنى تاماشا، مەملەكەتتىمىزدىڭ باتىستىڭ كومىرىن شعىسقا تاسيتىن، سولتۇستىكتىڭ كومىرىن وڭتۇستىككە تاسيتىن ماڭىزدى توراپتىق پورتى. ەگەردە بوحاي تەڭىزىن جەبەگە بالايتىن بولساق، حۇاڭحۇا پورتى تۇتقا ورنىندا تۇر.

حەبەي ولكەسىنىڭ پورت ورنالاسىمى سىزبالارىسى الدىندا باس شۇجي شي جينپيڭ ۇزاق تۇردى. حەبەي ولكەسىندەگى جاۋاپتى جولداس: حەبەي ولكەسىندە داتۇك ـ چيڭحۇاڭداۋ، سۇجۇۇ ـ حۇاڭحۇا، ىشكى موڭعۇل ـ حەبەي سىندى 3 نەگىزگى كومىر تاسمال ارناسى بار، حەبەي پورتىنان سۇ جولىمەن وتكەرمەلەنۇ ارقىلى چاڭجياڭ اتىراۋى، جۇجياڭ اتىراۋى سياقتى وڭىرلەرگە تولاسسىز «ونەركاسىپ استعىن» جەتكىزىپ تۇرادى، ـ دەپ تانىستىردى.

"ەلىمىزدىڭ كومىر وندىرەتىن نەگىزگى وڭىرلەرى سولتۇستىك بولىكتە، باتىس بولىكتە، ال تۇتىناتىن جەرلەر شعىس بولەككە، وڭتۇستىك بولەككە شوعىرلانعان، كومىردى ۇزاق ارالقىققا ۇلەستىرىپ تاسمالداۋ ەجەلدەن ماڭىزدى ماسەلە بولىپ كەلگەن ەدى. قۇرلىق تاسمالىنان تەڭىز تاسمالىنا دەيىن، حۇاڭحۇا پورتى سياقتى ەنەرگيا پورتى ماڭىزدى بورىش ارقالاپ وتىر"، ـ دەدى باس شۇجي.

سولتۇستىكتەن وڭتۇستىككە دەيىن قاتارىنان بوي كوتەرگەن حەبەي ولكەسىنىڭ چيڭحۇاڭداۋ پورتى، جيڭتاڭ پورتى، ساۋفيديان پورتى جانە حۇاڭحۇا پورتى بەينە تەڭىز جاعالاۋىنداعى جارقىراعان 4 مەرۋەرت ىسپەتتى.

حەبەيدىڭ پورت بايلىعىن بىرىكتىرىپ، قايتا ۇيىمداستىرىپ، حەبەي پورت توبىن قۇرىپ، جۇددىرىقتاي جۇمىلعان شوعىرلاندىرۇ اسەرىن قالىپتاستىرعاندىعىن ەستىگەندە، باس شۇجي: "بىتىراڭقى بايلىقتى بىرىكتىرىپ، ۇبىر تۇتاس جوبالاپ، ۇبىر تۇتاس قارجى سالىپ قۇرىلىس جۇرگىزىپ، ۇبىر تۇتاس تيجارات جۇرگىزىپ، وزدەرىنىڭ تۇرلىشە فۇنكتسياسىن، باسىمدىعىن ساۋلەلەندىرۇ كەرەك"، ـ دەپ القادى.

وقتاي ۇتۇزۇ شارباق كوپىر تەلەگەي تەڭىزدىڭ تەرەڭ تۇكپىرىنە تارتىلىپتى، شعاناقتا جۇڭ كەمەلەرى ۇالسن ـ ۇالى گۇدوك بەرىپ ۇوتىپ جاتىر. اڭگىمە بارىسىندا "شىنحۇا 523" اتتى 50 مىڭ تونالىق كومىر تيەلگەن كەمە بايىاۋ جىلجىپ كەلەدى.

(جالعاسى 3 ـ بەتتە)